

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, De Plerisque Functionibus, & Obligationibus, ad Parochias, Parochos & Parochianos attinentibus

Engel, Ludwig

Salisburgi

Cap. 4. De Parochorum potestate disponendi circa sua bona & redditus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40922

CAPUT IV.

De Parochorum Potestate disponendi circa sua bona & redditus.

SUMMARI A.

1. Bona Clericorum quadruplicia.
2. Circa patrimonialia competu plena facultas disponendi, & post Clericatum filiosam. advenientia censentur jure quasi Castrensium peculij.
3. Idem de industrialibus.
4. Idem de Parsimonialibus.
5. Etiam Parochus Religiosus bona Parsimonialia habere potest ad usum.
6. Bona prospectu Ecclesie acquisita non nisi in sui sustentationem, & superflua ad pias causas expendere possunt Parochi, & sibi an Clerici istorum bonorum habeant dominium?
7. Sustentatio potest desumi ex Ecclesiasticis, licet adsint Patrimonialia.
8. Quomodo accipienda sit congrua sustentatio.
9. Pulchrum monitum S. Bernardi.
10. Quid veniat nomine piarum causarum.
11. Parochus in officio diligentior, plus potest impendere in sui sustentationem.
12. Bona & economia Parochi non debet transire in avaritiam.
13. Consanguinei non sunt ditandi ex bonis Ecclesie, possunt tamen juvari, ne egeant secundum suum statum.
14. Quenam dicatur notabilis quantitas reddituum male impensorum.

15. Male

15. *Malè impendentes probabiliter excusantur à restitutione, quatenus hac illis pro tutiori consulenda sit.*
 16. *Quae sunt comparata ex redditibus Ecclesiasticis, assumunt naturam bonorum Ecclesiasticorum.*
 17. *Quis possit Parochis dare licentiam testandi de redditibus Ecclesiasticis?*
 18. *An testamentum ante impetratam licentiam factum, per eam confirmetur.*
 19. *An testamentum Clerici in terris Imperij faciendum sit secundum Jus Civ. vel Canon.*
 20. *Quales solennitates de Jure Canon. requirantur ad testamentum & ibi multa ad interpret. c. cum esses, de testam. (concedentis.)*
 21. *Utrum licentia testandi expiret re integra morte*
 22. *Qualiter Parochis ab intestato succedatur.*
 23. *Liberi illegitimi Parochorum an succedant, & an hodie dentur proprie naturales.*
 24. *Circa alimenta natis ex damnato coitu prestanda non est inter utrumque Jus differentia.*
 25. *De successione in redditibus Ecclesiasticis.*
 26. *Quid de consuetudine, ex qua in redditibus Ecclesiasticis succedunt consanguinei & extranei heredes, sive ex testamento sive ab intestato.*
 27. *Clericorum oberratorum privilegium.*
1. **B**ona Parochorum, sicut generaliter omnium Clericorum, in quadruplici esse differentia passim inter DD. convenit, alia enim sunt patrimonialia, ex hereditate, legato aut donatione acquisita: alia Ecclesiastica, seu prospectu &

Quæ ex stabilibus redditibus Ecclesiæ obve-
nientia: alia *industrialia*, quæ Parochus non
tantum ex industria profana, ut professura li-
beralium artium, contractu, aut artificio hone-
sto, sed etiam ex industria spirituali acquirit,
ut ex lectione Missarum, exceptione confessio-
num, benedictione nubentium, sepultura,
aliisque specialibus functionibus parochiali-
bus, qui vulgo redditus *stola* appellari consu-
verunt: alia denique sunt bona *parimonialia*,
quæ Parochus parcius, quàm sibi licuisset, vi-
vendo collegit.

2 Porro circa bona *patrimonialia* Parocho ple-
naria tam inter vivos quàm in ultima volunta-
te dispositio competit, atque si ab intestato
moriatur in illis bonis non Ecclesiæ (nisi in de-
fectu legitimorum heredum *auth. licentiam. §. 1. c. de Episc. & Cler.*) sed proximis consangui-
neis successio defertur. *C. fin. 12. q. 4. c. 1. de
pecul. Cler. c. relatum. 12. de testam.* imò spe-
ciale privilegium Clericis indultum est in *L. Sacrosancta. 34. junct. auth. presbyteros. C. de Episc. & Cler.* ut quamvis in potestate patria con-
stituti sint, in illis tamen bonis, quæ eis
post Clericatum undecunque superveniunt,
plenam tam inter vivos, quàm per testamen-
tum ad instar *quasi castrensium peculij* habeant dis-
ponendi facultatem.

3 Quod de bonis patrimonialibus, etiam de
industrialibus (quæ *quasi patrimonialia* vocant)
communiter sentiunt Auctores, sive deinde ex
profana

profana sive spirituali industria comparata
sint, quia fideles hujusmodi bona largiuntur
Clericis in præmium & mercedem laboris, nec
intendunt illis ullum onus imponere. *Lessius de*
l. & l. lib. 2. cap. 4. dub. 6. n. 37.

Item & bona *parsimonialia* patrimonialibus 4
quantum ad effectum plerique annumerant,
ut & in his plena dispositio Parochis conceda-
tur, ut ex S. Thoma, Adriano, Soto & alijs pro-
bat Navar. *de rediv. Eccles. q. 1. mon. 16.* se-
quuntur *Lessius. d. l. n. 39. Lugo. de l. & l.*
tom. 1. disp. 4. Sect. 3. n. 35. ratio est: quia in
illa parte honorum, quæ spectat congruam
sustentationem, datur Clerico plenaria dispo-
sicio, nec imponitur illi necessitas ad pias cau-
sas erogandi, ergò si competenti sustentationi
aliquid subtrahere velit, nihil obstat, quo mi-
nus id in quoslibet usus expendere valeat.

Sed quid de Parocho Religioso dicemus, 5
num & is bona *parsimonialia* habere possit,
quæ pro suo libitu (saltem honestè) expendat?
Satis probabiliter affirmat *Nav. d. q. 1. mon. 33.*
non quòd Religiosus sibi quarundam rerum
dominium acquirere rectè dicatur, sed quòd in
illis bonis, quæ congruam ejus sustentationem
respiciunt, liberam expendendi facultatem à
Jure & Superioribus habeat.

Bona *prospectu Eccles. acquisita*, sunt, quæ in 6
annis & stabilibus redditibus, ut in decimatio-
nibus, foundationibus, &c. consistunt, de his bo-
nis præliminàris est quæstio. An Clerici in ijs

usum tantum, aut verum dominium habeant?
 Duæ sunt diversæ DD. sententiæ: Una usum
 tantum non dominium concedit, dominium
 verò penes Christum, aut Vicarium ejus Roma-
 num Pontificem esse asserit. Probatur hæc sen-
 tentia ex varijs Juris Canon, textibus, in qui-
 bus Clerici non domini, sed tantum procura-
 tores bonorum Ecclesiasticorum appellantur,
 ita in *c. quod autem. 23. q. 7.* dicit D. August.
*quæ possidemus, non sunt nostra, sed pauperum, quo-
 rum procuracionem quodammodo gerimus, non
 proprietatem nobis usurpatione damnabili vindica-
 mus.* Similia habentur in *c. 26. & seqq. 12. q. 1.*
 Et in Concil. Trid. *S. 25. de refor. c. 1.* inter-
 dicitur Episcopis, ne ex redditibus Ecclesiæ con-
 sanguineos suos ditare studeant: eo quòd Apo-
 stolorum Canones prohibeant, ne *res quæ Dei
 sunt*, consanguineis donent. Atque hanc par-
 tem cum Nav. *de rehit. Eccles. q. 1.* & Panor.
in c. cum esses. de testam. n. 29. multi veteres
 Theologi & Canonistæ tenuerunt. Verum
 altera sententia, quæ affirmat Clericos habere
 dominium reddituum Ecclesiasticorum hodie
 magis recepta est. Nam in primitiva quidem
 Ecclesia omnes Clerici in communi vivebant,
 & nullus suum aliquid proprium dicebat, *c. duo
 sunt. 12. q. 1.* postea verò dilatata Ecclesiâ di-
 visio beneficiorum, & reddituum Ecclesiastico-
 rum inter Clericos per Dyonisiuin Papam facta
 est, *c. un. 13. q. 1. c. quatuor. 12. q. 2.* quæ
 sanè *divisio*, nihil aliud fuit, quàm redditus alias
 com-

DE BONIS PAROC

communes facere cujuslibet proprios, cum di-
 visionis titulus emptioni & permutationi affi-
 milerur in *L. 1. C. commun. utriusque jud.* idque
 confirmatur ex *Trid. S. 23. de refor. c. 1.* ubi
 Clerici non residentes in suis Ecclesijs & bene-
 ficijs dicuntur *fructus non facere suos*: ergò à
 contrario sensu, si resederint, *fructus suos fa-
 ciunt*, is autem dicitur *suum* facere, qui domi-
 nium acquirit, sicut mutuum (in quo domini-
 um pecuniæ transfertur) dicitur, quod *ex meo
 tuum* fiat, *l. 2. § 2. ff. de rebus cred.* Ad Cano-
 nes in contrarium allatos breviter responderi
 potest, quòd vel loquantur de tempore primi-
 tivæ Ecclesiæ, quo omnia fuerunt inter Cleri-
 cos communia, vel quod *SS. PP & Trid. d. 1.*
 dicant, redditus Ecclesiasticos esse *Dei & paupe-
 rum*, non in ratione dominij, sed obligationis
 ad honorem Dei, & sustentationem paupe-
 rum distribuendi, sicut quandoque res dicitur
 alicujus, non quàm defacto habet, sed quæ ei
 restitui debet, *l. is qui. 15. ff. de R. 1. Zoef. ad tit.
 decret. de peculio Cler. n. 3. Less. de l. & l. lib. 2.
 c. 4. n. 43.* fateri tamen oportet, hoc domini-
 um non esse prorsus liberum, sed certo modo
 limitatum & restrictum, eique bene conveni-
 re ultima verba in definitione dominij apposi-
 ta, quòd sit potestas liberè disponendi de re sua,
nisi quatenus jure prohibetur. Enimverò bona
 ista prospectu Ecclesiæ acquisita Clerici & Parochi
 non aliter expendere possunt quàm in hone-
 stam sui sustentationem, & eorum superflua in

pias causas, c. quòd autem. 23. q. 7. c. 25. & seqq. 12. q. 1. Trid. S. 25. de refor. c. 1. fatentur quoque DD. universi, gravis peccati mortalis reum esse, qui ea, quæ ex bonis Ecclesiasticis ultra congruam sustentationem supersunt, in profanas causas in notabili quantitate expendit. Ut præter Authores in hac materia hic allegatos novissimè per plura argumenta & contrariorum resolutiones doctissimè ostendit R. D. Georg Püttner S. I. SS. Theol. Græcij Professor in tract. de Just. & Jur. tit. 4. cap. 2. Verùm circa istam conclusionem aliqua notanda sunt.

7 I. Tametsi Parochus alia bona habeat, nihilominus illis reservatis poterit totam suam sustentationem ex bonis & redditibus Ecclesiæ desumere, quia dignus est operarius mercede suâ, & nemo suis stipendijs militare cogitur, *Innoc. & Panor. in c. Episcopus. de præb.* Quòd si Parochus ex bonis patrimonialibus vixerit antequam redditus Ecclesiasticos percipere potuit, faserit ei, postea ex redditibus Ecclesiasticis tantundem inter bona patrimonialia computare, *Lessius d. dubio. 6. n. 38. Lugo d. diff. 4. Sect. 3. n. 44.*

8 II. Congrua sustentatio personæ non est quoad strictam vivendi rationem accipienda, sed etiam consideratio statûs, & dignitatis haberi debet, ita ut Parochus nobilis vel Graduatius plus in suam sustentationem impendere valeat, quàm alius minus litteratus, & humilioris

lioris conditionis, *arg. c. de multa de prob. & Extrav. execrabilis. 10a. XXII. de prob. Navar. d. 9. l. n. 36.* Præterea nomine congruæ sustentationis etiam intelligitur debita hospitalitas, non solum illa, quæ fit erga pauperes & peregrinos, & maximè commendatur Clericis in Concil. Trid. S. 25. c. 8. sed etiam hospitalitas urbana cum moderatione debita juxta statum & qualitatem beneficij. † Item in eandem sustentationem rectè imputantur moderatæ donationes remuneratoriæ & aliæ, quibus boni amici fiunt aut conservantur, quia virtus liberalitatis pro qualitate & conditione statûs plurimum decet virum honestum & ingenuum, *Lugo d. disp. 4. Sect. 4. n. 66. & n. 73. generaliter pro regula tradit Molina de l. & l. disp. 145. n. 13.* congruitatem sustentationis delimitandam esse, ex usu & consuetudine virorum qui sunt ejusdem conditionis ac timoratae conscientia. In omnibus verò modestiæ, honestatis & decentis frugalitatis ratio habenda est, & observandû quod S. Bern. *in Epist. ad Fulc.* scribit: *Conceditur tibi, inquit, Ut si benè deservis, de altario vivas: non autem ut de altario luxurieris, ut de altario superbias, &c.* & idem Bernard. *in Epistola 42. ad Henr. Sen. Archiep. Clamant,* ait, *nudi, clamant famelici, conqueruntur & dicunt nostrum est quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditur; nostris necessitatibus detrahatur, quicquid accedit vanitatibus vestris &c.*

Na s

Na

10 III. Nomine *piarum causarum*, quibus superflua distribuenda sunt, non tantum intelliguntur pauperes, non habentes necessaria ad usum, sed etiam ij, qui carent necessarijs ad sustentandum statum juxta suam qualitatem & conditionem. Deinde recte quoque dicuntur ad pias causas distribui, quæ expendantur, in usum Religiosorum, in fundandas Capellanas aut Missas, alimentationem alicujus studiosi, quem sui parentes, vel nolunt, vel non possunt in studijs alere, in erectionem vel conservationem Seminarij pauperum Scholarium, & universim quæcunque ad cultum Divinum vel ad misericordiam, spiritualem vel corporalem alterius ordinantur, *Lugo d. disp. 4. Sect. 3. n. 37. & Sect. 4, n. 68.*

11 IV. Parochus, qui in administratione sui officij diligentior est, quam de Jure teneretur, v. g. crebrius per seipsum audiendo confessiones, concionando, Missas legendo, docendo rudimenta fidei, visitando & consolando infirmos, &c. talis, inquam, Parochus poterit etiam plus boni viri arbitrato in suam sustentationem impendere: & consequenter si voluerit aliquantò parcius vivere, plus bonis parsimonialibus vel industrialibus accensere, juxta illud *Apost. 1. ad Timoth. 5. Presbyteri, qui bene præfunt, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo & doctrina, Navar. d. q. 1. mon. 29. Molin. disp. 144. n. 23.*

12 V. In expendendis bonis ad pias causas potest

test se gerere Parochus, ut bonus Oeconomus, & ita aliqua pro futuris necessitatibus reservare, quæ verosimiliter timentur eventuræ. Non tamen debet hæc reservatio transire in speciem avaritiæ, ut Parochus velit nimis anxie & Divinæ providentiæ parùm confidens, omnes casus qui quoquo modo evenire possunt prævidere, † & interim nihil vel modicum in pias 13 causas erogare, *Nav. d. q. 1. mon. 25. n. 5. Lugo d. disp. 4. Sect. 3. n. 41. & Sect. 4. n. 74.*

VI. Licet in Concil. Trid. S. 25. de refor. cap. 1. interdicatur quibuscunque beneficiatis, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos familiaresque suos augere studeant, sed si pauperes sint, ijs ut pauperibus distribuant, &c. Nihilominus ex communi sententia non est damnandus Beneficiatus si aliquantò plus in suos consanguineos eroget, ne secundum suum statum egeant, vel ut honestiores in domo ipsius conspici possint, quia status consanguineorum humilium, nonnihil elevatur per promotionem Beneficiati. † Sed non esse dandum consan- 14 guineis ex quo superbi, otiosi aut malè vitiosi vivant, monet *Nav. d. q. mon. 27. n. 4. & 5. Lugo d. Sect. 4. n. 20.*

VII. *Notabilis quantitas*, quæ in malè expensis redditibus Ecclesiasticis peccatum mortale constituit, non est eadem, quæ in furto sufficit, sed multò major requiritur; quia cum in mala applicatione bonorum Ecclesiasticorum non immediatè lædatur aliquis certus & proxi-

proximus, sicut in furto, & quidem ejusmodi bona non magis debent distribui pauperibus, quàm applicari ad ornatum Ecclesiæ, vel alium pium usum, ideò videtur sufficere, quòd moraliter & à potiori bene distribuuntur. Quare Joann. de Lugo de *I. & I. tom. 1. disp. 4. Sect. 3. n. 42. vers. fateor.* Putat imprimis attendendam esse quantitatem reddituum beneficialium, ita ut qui v. g. in centum superfluis viginti malè impenderit, dicatur peccasse; non verò ille, qui in mille superfluis tantum 20. ad profanas causas exposuerit, generaliter autem existimat aliquem moraliter redditus Ecclesiasticos bene impendisse, & à gravi peccato excusatum esse, qui ex 100. s. tantum profanis rebus applicaverit.

15 VIII. Consulendum foret omnibus Parochis & Beneficiatis, ut si aliqua de redditibus Ecclesiasticis malè impenderit in profanos usus, de bonis suis patrimonialibus, vel parcius imposterum vivendo restitutionem faciant pijs causis: quia non est paucorum DD. opinio, hanc restitutionem eis de necessitate incumbere, ut videre est apud Cov. *in c. 7. de testam. n. 10. Laym. in Theol. mor. lib. 4. tr. 2. c. 3. sub n. 3.* Interim omittentem hanc restitutionem non auderem facilè damnare, propter auctoritatem aliorum DD. qui contrarium docent cum eodem Cov. Lessio de *I. & I. lib. 2. cap. 4. dub. 6. n. 34.* docet quoque Lugo *de disp. 4. Sect. 3. n. 48.* accipientes à Clericis super

superflua non expensa in pios usus non peccare, si modò Clericus ad donandum vel alienandum non incitent & inducant, quæ sententia in rebus majoris momenti, & ubi accipiens non potest præsumere bono jure alienari, non caret scrupulo, & contrarium asserit Sanch. lib. 2. Const. c. 2. dub. 38. † Illud tamen ad-
 16 notandum est, quòd ea, quæ ex redditibus Ecclesiasticis comparata sunt, adhuc maneant sub ratione bonorum Ecclesiasticorum, & consequenter in vivis sint distributioni ad pias causas obnoxia, & post mortem ad Ecclesiam devolvantur, c. 1. de peculio Cleric. alias facile eluderetur obligatio distribuendi superflua ad pias causas, quia si beneficiatus ex superfluis emeret fundos aut prædia, vel econtra si frumentum & Decimas venderet, jam illa prædia comparata, vel istud pretium ex Decimis acceptum liberè expendere posset.

Præterea circa bona Parochorum ulterius convenit inquirere, qualiter in illis ex testamento vel ab intestato succedatur? quod breviter aliquot quæstionibus expediam.

Queritur igitur 1. An cum Parochi tan-
 17 tum de bonis patrimonialibus, parsimonialibus, & industrialibus, non verò de bonis prospectis Ecclesie acquisitis testari possint, ut præmissum, & patet ex c. 1. cum in Officijs. & c. quia nos. de testam. An saltem id possint cum licentia Papæ vel Episcopi? De S. Pontif. non est magna difficultas, utpote qui plenam facultatem
 habet

habet dispensandi in Canonibus. *c. proposuit. §. licet. de Concess. preb. & disponendi circa beneficia Ecclesiastica, eorumque redditus, c. 2. de preb. in 6.* Episcopus autem regulariter talem licentiam concedere non potest, nisi ex privilegio vel consuetudine id habeat, quia non potest relaxare Jus commune. *Clemen. 2. in princ. de elect. c. dilectus. de temp. Ord.*

- 18 *Queritur II.* An testamentum valeat, si prius à Parocho vel Clerico factum sit, quam licentiam impetrarit? Negativa videtur puncto & subtilitati Juris civilis conformior, argumento ducto ex paritate rationis à testamento militis, prout in *l. tribunus. 20. §. I. ff. de milit. testam.* expressè deciditur, quòd si quis ante militiam testamentum non solenne fecerit, & deinde militare incœperit, tale testamentum, cum prius fuerit invalidum, non incipiat valere tempore militiæ, nisi tunc miles per novum actum aliquem v. g. signando, corrigendo, addendo &c. suam voluntatem priorem confirmarit. Verùm quia de Jure Canon. subtilitates Juris Civil. non æquè attenduntur, ideò non est improbabilis sententia *Card. Tusci lit. T. concl. 145.* tale testamentum valere, eo quòd privilegia sint interpretanda secundùm intentionem supplicationis & privilegiantis, hæc autem in proposito verisimiliter fuit utriusque intentio, ut liceret testatum decedere, sive deinde testamentum factum sit, sive faciendum, Ex quo potest etiam assignari dif.

ri differentia inter hunc & priorem casum, quòd privilegium & licentia Parochi intelligatur simpliciter de testamento, privilegium verò militis tantum de testamento, quod tempore militiae seu expeditionis factum est.

Quæritur III. An Clericus in terris Imperij existens teneatur testari secundum Jus Civile vel Canonicum? Circa formam substantialem testamentorum plurimum inter se differre Jus Civile & Canon. satis notorium est; nam de Jure Civil. requiri 7. testes masculos, puberes, specialiter rogatos, uno contextu subsignantes &c. constat ex *L. hac consultiſſima. C. de testam.* De Jure Canonico testamentum coram Parocho & 2. vel 3. testibus confectum valere dicitur in *c. cum esses. 10. X. de testam. Consuetudo*, inquit S. Pontif. quòd testamenta penitus rescindantur, nisi cum subscriptione 7. vel 5. testium fiant, secundum quod Leges humana decernunt à divina lege, & SS. Patrum instituto noscitur esse aliena, cum scriptum sit, in ore duorum vel trium stet omne verbum. Præscriptam consuetudinem improbamus, & testamenta quæ Parocho- nicoram presbytero suo & 3. vel 2. Personis idoneis in extrema fecerint voluntate, firma decernimus permanere &c. In qua utriusque Juris discordia communiter DD. putant, quodlibet Jus in suo foro obtinere, Jus Canon. in terris S. Pontifici, Jus Civil. in terris Imperatori vel alijs Principibus subjectis, *gl. in d. c. cum esses, & ibidem Barb. n. 2.* Quia porro Barb. *c. l.*

cum alijs addit, Jus Canon. universaliter in foro Canonico etiam extra territorium temporale Papæ in hoc puncto procedere, idque confirmatur ex textu juxta magis communem interpretationem in *c. quod Clericis. de foro comp.* Clerici autem eorumque bona, consequenter & testamenta sint de foro Canonico, qui & aliàs legibus Civilibus à Jure Canon. reprobatis non adstringuntur, rectè inferitur & concluditur, testamenta Clericorum etiam in terris Imperij existentium valere, si secundum ordinationem Juris Canon. confecta fuerint. Sed hinc

20 *Queritur IV.* An præsentia Parochi & 2. vel 3. testium secundum Jus Canon. in *d. c. cum esses.* sit de *substantia* testamenti, vel tantum de *probatione*? si de *substantia*; Nullum erit testamentum aliter confectum: si de *probatione tantum*: valebit quomodocunque factum, dummodò de voluntate testatoris constet. Communior opinio videtur præsentiam Parochi & testium pro forma substantiali assignare. *Pan. & Barb. in d. c. cum esses. Covar. ibidem n. 23.* Sed, ut verum fatear, inter alias opiniones DD. quæ mihi semper displicuerunt, aut certè non bene percepi, etiam hæc est: quia nec *textui*, nec *rationi* satis accomodare possum, idque ex sequentibus causis. I. quia S. Pontif. in *d. c. cum esses.* reprobat solennitatem Juris Civilis quæ est ultra probationem necessariam, ergò non fuit ipsius intentio, ibi exigere solennitatem

nitatem circa testamenta, sed tantum probatio-
 nem. Si enim ex sententia Panorm. & Cov. *cc.*
LL. & in absentia Parochi pro forma substan-
 tiali requiruntur ad minus 4. testes, quodnam
 fuisset tam grande motivum, ut S. Pontif. cum
 objectione legum divinarum, *duos tantum testes*
 requirentium, tam graviter inveheretur in leges
 civiles, quæ 5. testes adeoque uno tantum plu-
 res statuunt, cum & ipsemet uno vel duobus
 plures testes requisivisset quam Lex divina: ne
 proinde Pontifex sibi ipsi contradicat, nihil
 est verisimilius, quam quod ibi tantum proba-
 tionem, non verò solennitatem desiderarit, nam
 & ipse textus S. Script. ibidem allegatus, *ut in*
ore duorum vel trium stet omne verbum, ad pro-
 bationem solummodo pertinet. Nihil obstat
 quod etiam Parochi mentio fiat, quia ut rectis-
 simè advertit D. Antonin. *apud Panorm. in 2. re-*
pet. d. c. cum esses. n. 13. S. Pontifex tantum nar-
 rat *accidentia facti*, loquitur enim de testamento,
 quod sit *in extrema voluntate*, hoc est, ab ægro-
 tis & lethaliter decumbentibus teste Barb. *in*
cod. c. cum esses. n. 8. ubi plerumque Parochus
 solet ob animæ dispositionem advocari. Centes
 quidem Panorm. hoc esse divinatorium. Sed,
 salvâ reverentiâ tanti viri, magis mihi videtur
 divinatorium, quod S. Pontif. voluerit Parochi
 præsentiam, vel loco Parochi duos alios testes
 ideoque ad minus 4. pro forma substantiali
 statuere, quod posterius scil. suppletio 2. testium
 loco Parochi in textu nec verbo insinuat, & si

Parochi præsentia est de forma, non potest per æquipollens suppleri, *tex. & DD. in §. tutor autem. §. de auth. tut.* sicut & in matrimonio manifestum est. *Trid. s. 24. de ref. mat. c. 1.* quam difficultatem præsentens Barb. *d. L. n. 7.* respondet, Parochum non esse *de forma cum decreto irritanti*, sicut in matrimonio, sed tantum per modum excellentioris testis. an hoc textus? minimè, mera ergò conjectura menti Canonis multum dissona, ut ex dictis & dicendis apparebit. Deinde vel Parochus est de forma substantiali vel tantum de probatione necessarius? si prius, habet per se implicitum decretum irritans, ex receptâ regulâ, *quòd non servatâ formâ resultat nullitas actus.* si posterius, Pontifex sibi contradicit, & non servat Jus divinum, cum præter 2. vel 3. testes insuper Parochum ad probationem requirat.

II. Si dubitetur, an lex vel Canon præscribat certam formam substantialem actui, debet id decidi ex stilo & modo loquendi aliarum legum formas actibus præscribentium, sed si omnes similes leges percurramus, ut in matrimonio *Trid. s. 24. de ref. Matr. c. 1.* in alienatione rerum Ecclesiasticarum *Extrav. ambitiosa. Et. 1. de reb. Eccles. non alien.* in alienatione rerum pupillarium *1. 1. C. de prad. minor.* in testamentis de jure Civ. *d. l. hac consultissima. C. de testam.* & pluribus alijs, constanter reperiemus, quòd leges non sint contentæ, si dicant actum ita factum valere *ut in d. c. cum esses.* sed positive statuunt

statuant & præcipiant, ita & non aliter debere fieri. Sanè non est bona consequentia; actus hoc modo factus firmus & validus est, ergò hoc & non alio modo debet fieri. veluti si dicam, emptio coram testibus sine scriptura valet, non propterea inferitur, ergò emptio necessario debet fieri coram testibus, item *in c. relatum. II. de testam. dicitur*, quòd testamentum *ad pias causas* coram 2. testibus factum subsistat, & tamen ex communi & receptissima sententia testamentum ad pias causas neque testes neque aliam solennitatem, sed tantum probationem voluntatis desiderat. *Tyraq. de Priv. pia caus. 1. C. 2. Barb. in eod. c. relatum. n. 4.*

III. Non fuisset ratio præcipiendi ut in testamentis merè profanis Parochus interveniret; quid profanarum rerum dispositio ad Parochum? vel enim testamentum exhibendum foret Parocho & testibus *clausum* vel *apertum*; si *clausum*, cur necessaria qualitas Parochi, ad rem sibi incognitam? si *apertum*, nimis magna esset obligatio, ut testator ante mortem suam teneatur invitus (recùs si sponte vellet *nuncupativè* testari) manifestare heredem & legatarios, nec non bona & substantiam suam, atque ita se periculo captandæ mortis, aliisque incommoditatibus exponere, quod nulla lege Juris Civ. vel Canon. est statutum, nec sine inconvenientissima divinatione asseri potest. Accedit, quòd hoc modo Parochis imponeretur nova obligatio suam præsentiam exhibendi testamentis profanis,

quam utique tam parum gratis exhiberent, quam aliàs ad infirmos Sacramentorum causâ accedunt, vel in matrimonio assistunt, indeque etiam difficultas testandi Laicis pareretur.

IV. Si præsentia Parochi & testium statuitur de jure Can. pro forma testamenti, tunc casus, quo Parochus ipse de bonis suis Patrimonialibus vel aliis facit testamentum, est indecisus vel certè per meram conjecturam & divinationem decidi debet, quia Parochus non est ex *parœcia-nis*, de quibus *c. c. cum esses*. loquitur, nec propriè alium Parochum habet, sed potest se subijcere cuilibet legitimè expositio sacerdoti. Si dicas, debere loco parochi accedere 2. alios testes, ubi hoc ex textu elicis? erubescere, sine textu expresso novam formam præscribere. *Auth. consideremus. de triente & semiss.* si per conjecturam ita laboriosè & anxie textum explicas, cur non facilius & longè convenientius dicis, Parochum *in sapè d. c. 10.* non poni *ordinativè*, sed tantum *narrativè*.

Instas, periculum evitandæ fraudis circa testamenta committi solitæ desiderare plures testes. *2.* Hoc periculum posse quidem esse causam, ut plures testes statuantur, sed non esse causam necessariam, ex qua simpliciter ista statui debeat, cum veritas rei etiam sine superfluis solennitatibus, per alias legitimas probationes detegi possit. *tex. in l. fin. C. de fideicom.* certè etiam in testamentis ad pias causas vel ex invidia erga heredem ab intestato, vel alio modo, item in te-
stamen-

stamento militari, aut patris inter liberos posse fraudes committi, nemo rationabiliter dubitare potest, & tamen in his nulla solennitas sed probatio tantum requiritur.

Concludo igitur, mihi videri probabilissimum mentem S. Pontificis fuisse, *in sepel. c. cum esses. de testam.* non tam solennitatem aliquam statuere, quam probationem ultimæ voluntatis exigere, sive ut ex Joan. Crot. refert. Cov. *in eod. c. 10. n. 26.* testamenta ad solennitatem juris gentium reducere, quam sententiam illi præ cæteris amplecti deberent, qui cum eodem Panorm. *d. l. n. 10.* & copiosè relatis à Cov. *d. l. 2. n. 10.* docent, in conscientia esse debitum, quod testator sine omni solennitate reliquit, dummodò de ejus voluntate constet (quod idem & nos fatemur, si agatur de testamento, quod vel in territorio S. Pontificis, vel à Persona Ecclesiastica, vel ad pias causas secundum jus Canon. fieri potuit) quia SS. Canones solent se ad forum conscientie præcipuè accommodare. *1. novit. de judic. c. ut animarum. de constit. qua* tamen de re videantur tradita *inferius de constit. §. 3.* quid autem dicendum sit de casu, quo testamentum debuit fieri secundum jus civile, *inferius in tit. de constitutionibus. §. 3.* trademus.

Quar. V. Utrum licentia testandi expiret morte concedentis? non desunt qui id existimant apud Nav. *de rediv. Eccles. q. 3. mon. 8.* quòd beneficiatus quasi ex autoritate & commissione Papali de rebus Ecclesiasticis disponat,

nat, omne autem mandatum vel commissio papalis morte mandantis re integra expiret, *c. gratum. de offic. deleg.* contrarium tamen verius est, quia talis licentia non mandatum, sed simplex gratia censetur, quæ per morem concedentis ne quidem re integra expirat. *c. si cui. 36. de prob. in 6. Fach. 5. Controv. c. 100.*

22 *Quer. VI.* Qualiter Parochis ab intestato succedatur in bonis patrimonialibus, & industrialibus? *R.* Successionem deferri proximis consanguineis jure & ordine in bonis Laicorum usitato *juxta. tit. Instit. & ibi Interpp. de success. ab intest.* Neque in hac successione computatio graduum secundum arborem Canonicam superius in p. 3. cap. 5. delineatam (utpote quæ tantum ad matrimonium pertinet, quod sicut ex duabus personis consistit, ita in eo duæ personæ ad unum gradum trahuntur) sed secundum arborem Civilem instituitur, in qua generalis regula est, quod tot sint gradus, quot sunt personæ quæ à stipite descendunt ipso stipite non computato. *vid. Card. Tuf. lib. 5. Concl. 861. n. 91.* unde ponamus quod defunctus reliquerit ex una parte filium sui fratris, & ex altera parte suum patrualem, id est, filium Patruis: si jam ex arbore Canon. fieret computatio filius fratris, & filius patruis æqualiter succederent, quia ea computatione uterque est defuncto in secundo gradu conjunctus: at verò juxta computationem Civilem filius fratris excludit patrualem, quia patruelis est defuncto in quarto ille autem in tertio gradu conjunctus.

Quod

Quòd si nulli extent consanguinei ipsius Clerici defuncti, successio in bonis prædictis ad Ecclesiam (quasi spiritualem uxorem) cui Clericus præfuit, devolvitur. *c. fin. 12. q. 5. c. 1. de success. ab intest. auth. Licentiam. §. 1. C. de Episc.* In bonis Clericorum qui nec consanguineos nec beneficium habuerint fiscus Episcopalis succedet. *Panorm. in c. 2. de success. ab intest. n. 2.* Non obstat hæctenus dictis. *d. c. 2.* ubi bona Clerici defuncti jubentur distribui in quatuor partes, & una Episcopo, altera Ecclesiæ, tertia pauperibus & quarta parentibus assignari. nam hunc textum tantùm loqui de servis, qui olim à dominis manumissi in presbyteros ordinati fuerunt, quibus Civiliter non est cognatio, quæ successionem prætereendere possit. *§. quod autem. 6. 7. de Cap. dimin. junct. princ. de servili cognat.* communiter exponunt DD. cum Gl. *Panorm. & Barbosa ibidem.*

Quer. VII. An illegitimis filijs ex Concupis Clericorum progenitis debeat successio, quæ aliàs in jure filijs naturalibus tantùm seu illegitimis debetur, ut scil. non extantibus liberis legitimis patri unacum sua matre in duabus uncis (id est, in duabus partibus, si hæreditas in 12. partes dividatur) matri verò & omnibus ascendentibus per lineam maternam unacum justis liberis plenè succedant. *§. novissime. 7. ad Sc. Orfic. auth. si qua illustris. C. eod. Nov. 89. c. 12.* Videtur probabilior sententia Navarri *Consil. 2. de success. ab intest.* talis liberos à Sacerdote

dote vel alio Clerico præsertim in sacris Ordini-
 bus constituto esse progenitos *ex damnato coitu*,
 & consequenter illis nullam successionem com-
 petere. *arg. Nov. 89. c. 15.* ille enim *coitus* dici-
 tur *damnatus*, quem lex reprobatur & sub gravi-
 bus pœnis prohibet. *Harprecht. ad princ. 7. de*
success. ab intest. n. 346. & Pan. in c. tanta. qui filij
legitim. n. 12. atqui omnis coitus est Clericis sub
 gravibus pœnis prohibitus *i. e. de Cohab. Clerico.*
& mul. Trid. S. 25. de ref. c. 14. ergò &c. Di-
 ces, ex hoc sequi, quòd hodie omnes, qui olim
Naturales appellabantur, censeri debeant *ex da-*
mnato coitu, eò quòd hodie concubinatus in u-
 troque foro prohibeatur & puniatur, hanc illa-
 tionem quidam valde probabiliter veram pu-
 tant apud *Harp. d. l. n. 305. & Panorm. d. n.*
15. Interim si cum eodem *Harp. & Pan.* velit
 quis tenere, adhuc hodie dari *naturales* in ordine
 ad successionem, poterit illam dare differentiam
 inter liberos Clericorum & Laicorum, quòd suc-
 cessio in bonis Clericorum dependeat à jure
 Canonico, ex quo semper fuit concubinatus gra-
 viter prohibitus; at verò successio in bonis lai-
 corum dependeat à jure Civili, de quo jure
 concubinatus non fuit quidem approbatus, fuit
 tamen toleratus, & liberis inde natis certa suc-
 cessio adscripta; licet autem hodie jus Canon.
 etiam in foro sæculari ratione peccati receptum
 sit, non tamen reperitur successio *naturalium*
 per aliquam legem sublata, correctiones verò &
 constitutiones pœnales recipiunt strictam inter-
 preta-

ptetationem, *l. præcipimus. in fin. C. de appell. c. odia. de R. 1. in 6.* habet tamen hæc responsio suam difficultatem, an non cessante causa tollerati scil. concubinatus, hoc ipso cesset successionis effectus.

Cæterum verò quod in *d. nov. 89. c. 15. ad-24* dicitur, filios ex damnato coitu nec alendos esse à parentibus, non censeo ita rigidè accipiendum, sicut solent communiter DD. accipere, quasi vero de Jure Civ. istis filijs nulla alimenta debeantur, sed tantùm de Jure Canon. *per c. cum haberet. de ea qui duxit.* Hoc enim fuisset indirectè parricidium talium liberorum concedere *l. necare. ff. de agnosc. lib.* quod à mente Christiani Imperatoris utique alienum fuit. Ideòque potius existimo, utrumque Jus hoc modo esse concordandum & declarandum, quòd præfatis liberis non debeantur alimenta secundùm statum parentum ut v. g. filius adulterinus, vel incestuosus aut alias damnatus comitis alatur ut comes, sed ut privatus juxta necessariam vitæ conservationem.

Quær. VIII. Quis in bonis prospectu Ecclesiæ ²⁵
acquisitis Clerico succedat? R. Ecclesiam succedere exclusis consanguineis rex. & DD. in c. 1. de success. ab inest. nomine autem Ecclesiæ bona consignanda sunt suecessori qui illa cum alijs Ecclesiæ bonis in timore Dei dispensabit, in collegijs autem Clericorum & Canonicorum non successor in præbenda sed totum collegium succedit. *c. relatum. 12. de testam. si defunctus*

plura habuerit beneficia in diversis Ecclesijs, inter ipsas Ecclesias juxta proportionem reddituum perceptorum divisio facienda est. *d. c. relatum. vid. Ioan. Hon. in tit. de peculio clericorum. n. 14.* Consuetudine autem introduci posse, ut successio vel dispositio in bonis prospectu Ecclesiæ acquisitis ad Episcopum vel alium Prælatum pertineat, probatur *ex c. fin. de off. ord. in 6.* In dubio præsumuntur bona prospectu Ecclesiæ acquisita, & heredibus extraneis incumbit onus probandi contrarium. *c. 1. de pecul. Cleric.*

26 *Quer. IX.* Quid sentiendum, de illa consuetudine, quòd redditus Ecclesiastici Parochorum sive ex testamento sive ab intestato ad consanguineos vel heredes extraneos passim & integre transferantur? Non desunt pro & contra hanc consuetudinem multæ graves auctoritates & rationes, quas refert Cov. *in d. c. 7. n. 23. & seqq.* Rem ita componunt Molina *de 1. & 1. disp. 147. n. 27.* & Azor. *inst. mor. p. 2 l. 7. c. 9. q. 1.* quòd per consuetudinem Clerici validè testari possint, sed non licitè.

Verùm ego considero substantiale requiritum consuetudinis (sine quo nullum effectum habet) esse, ut sit *rationabilis*, *c. fin. de consuet.* talem verò consuetudinem, quâ sine peccato mortali ex sententia Azorij & Molinae uti non licet, & per quàm id quod ex sententia SS. Patrum & enixâ constitutione Canonum pauperibus ac Ecclesiæ debetur, ad profanas causas distribuatur, esse rationabilem, sanè mihi no-

mo persuaserit, & hinc non vana est vulgi opinio, vel experientia, quòd bona Clericorum apud Laicos heredes parùm fructificent. Accedit: quòd experientia constet per talem consuetudinem non exiguum damnum inferri Ecclesijs, quando decedentibus Parochis omnia ad heredes devolvuntur, & interim Ecclesia vix suta recta, nedum debita ornamenta & novus parochus vix media se alendi habet; ut vel ex hoc capite prædicta consuetudo invalida videatur, *c. 1. de consuet. junct. c. cum in officijs. ibi: nos indemnitati Ecclesiarum providere volentes. Et. de testam.* Quare illam valere consuetudinem existimo, quæ approbatur in *c. relatum. 12. de testam.* ut Parochus possit aliqua de redditibus Ecclesiasticis in ultima voluntate relinquere pijs locis, pauperibus, & qui sibi in vita aliquod servitij meritum exhibuerunt, sive deinde isti pauperes aut servientes sint consanguinei, sive extranei.

Sed quid ad præcipuum Adversariorum (defendentium ex consuetudine *validam* sed non *licitam* Clericorum dispositionem) argumentum respondebimus? Quòd nimirum Clerici sint *veri Domini* suorum reddituum etiam superfluum, ideòque sicut inter vivos saltem *valide* quamvis non *licite* eos ad profanas causas alienare possunt sine restitutionis onere, ita etiam per testamentum; cum ex multis instantijs appareat, plurima fieri *illicite* non tamen *invalidè* &c.

Pro-

27 Profectò si hoc argumentum accuratè expendatur, non est tam solidum, ut primâ fronte videtur. Nam imprimis palam est, hic *incertum per incertum probari*. Si quidem hæc omnia apud DD. planè dubia & controversa sunt, an Clerici suorum reddituum superfluatorum ita habeant absolutum, simplex, & irrestrictum dominium, ut eos valeant validè & irrevocabili- ter in alios profanos usus transferre, sine ullo restitutionis onere? Contrarium enim ab auctoritate plurium Doctorum & rationibus gravibus pulchrè ostendit Paulus Laym. in *Theol. Mor. lib. 4. tit. 2. c. 3. n. 3. v. ad alteram questionem*. Nec est semper bona consequentia, hic est Dominus rei, ergo potest Dominium suum in alium transferre. Licet enim hoc procedat, ubi dominium est absolutum & liberum, non tamen ubi est certo modo restrictum modificatum & limitatum. v. g. si testator jubeat heredem dare pauperibus 100. non assignata specie monetæ, heres erit debitor generis, & consequenter ante solutionem verissimus Dominus. Quid, si in alios quam pauperum usus omnes facultates hereditarias insumpserit, anne liberatus est ab obligatione solvendi pauperibus? Minimè: planè quod testator heredi, hoc Canones hoc Fundatores ex Canonum interpretatione beneficiatis injungunt. *c. quod autem. 27. q. 7. Trid. S. 25. d. ref. c. 1.* Similiter cui fideicommissum familiæ relictum est, in vita sua verus est Dominus, extra familiam tamen alienare non

non potest, &c. Unde rectè additur definitioni
 Domini, quòd sit potestas liberè disponendi
 de re sua, nisi iure prohibeatur. Deinde etiam
 ex supposito Adversariorum non est difficile,
 inter actus inter vivos, & ultimas voluntates
 differentiam assignare. Nam dum Clericus
 superfluos redditus alienat inter vivos, ipse tunc
 & non alius habuit dominium: si verò dispo-
 nat per testamentum, testamentum incipit va-
 lere post mortem, ad Hebr. 9. 1. 1. ff. qui testam.
 fac. l. 4 ff. de adim. Leg. Post mortem autem
 non tantùm Clericus non est amplius Dominus,
 sed ipso iure bona ejus prospectu Ecclesiæ ac-
 quisita ad Ecclesiam devolvuntur, cui proinde
 per suam dispositionem præjudicare non potest,
 Respondemus, inquit. Pontif. in c. relatum. 12. de
 testam. quòd generaliter bona qualibet per Ecclesiam
 acquisita, ei debent juxta Later. Conc. post acqui-
 rentis obitum remanere Et infra: Nec de iure in aliis
 pro morientis arbitrio transfer. possint Adde c. cum
 in officiis. 7. de testam. ibi in fine: siue intestati de-
 cesserint, siue aliis conferre voluerint, penes Ec-
 clesias eadem bona precipimus remanere. Adde c. 1.
 & 3. de peculio Cler. Quo iure ergo hæc bona
 ab Ecclesijs auferuntur & extraneis validè re-
 linquuntur? Non sanè iure scripto, quia univer-
 si Canones reclamant: ànne consuetudinario?
 Ita, aiunt adversarij, consuetudinario. Sed do-
 ceant, quæso, me sic argumentantem: Con-
 suetudo quæ non est rationabilis non valet con-
 tra Canones, rex. clarus in c. fin. de consuet. non
 enim

enim consuetudo, sed *corruptela* est. At verbū hæc consuetudo, ut Clerici ad profanas causas suo arbitrio testentur, non est *rationabilis*, ergo &c. minorem probo: consuetudo, quæ toties quoties exercetur invitatur ad delinquendum, imo facit semper mortaliter peccare utentem illā, non est *rationabilis*, sed consuetudo, ut Clerici testentur ad profanas causas non potest exerceri *licite* & sine peccato Clericorum, ergo est *irrationabilis* & *invalida*, ergo contra Canones nihil operatur. Major est lumine naturæ nota, quomodo enim potest esse *rationabile*, quod me conijcit in periculum, imò & damnum salutis æternæ. *tex. in d. c. fin. ubi ex periculo salutis* iudicatur *corruptela. c. ex parte cum suo Summario de Consuet. c. fin. de præscript.* Minor est adversariorum Molinæ, Azorij, Lessij & aliorum, consequentia (salvo tamen meliori Iudicio) est nostra. Ut nihil dicamus de damno Ecclesiarum, propter quod ipsum consuetudines tanquam *irrationabiles* reprobantur *in c. 1. de Consuet. quod verò dicitur, multa in Jure esse illicita, sed non invalida, c. ad Apostolicam. de Regular.* id verum est, si *illiciti* actus *valor* sustineatur à *jure* aliquo *valido* nimirum à *justa Lege*, vel *Canone*, aut à *justa, legitima* & *rationabili consuetudine*, qualis in præsentibus non est, ut ostensum.

Nihil quoque movere debet id, in quo contrariæ sententiæ DD. plurimum se fundant, quod nimirum S. Pontifex non contradicendo
videtur

videatur tacitè approbare prædictum usum ad profanas causas testandi, quem vix potest ignorare, cum in multis Orbis partibus practiceretur. Præterquam enim quòd in novissimo Concil. Trid. *d. sess. 25. c. 1.* satis contradictum videatur, jam in ferè simili materia (videl. circa pluralitatem beneficiorum à multis sine legitimâ dispensatione & scrupulo obtentam) declaravit Pont. quòd sua taciturnitas non approbet tales usus, qui non satis rationabiliter adversus SS. Canones inducuntur, *multa, inquit, per patientiam tolerantur, quæ cum in iudicium deducta fuerint, exigente Iustitiâ tolerari non debent. c. cum jam dudum. 18. ubi gl. in v. patientiam. De præb.* Demùm neque illud argumentum aliquid evincit, quòd S. Pontif. per privilegium concedat licentiam testandi Clericis ad profanas causas, quæ testatio si irrationalis esset, non rectè per Pontificem concederetur. Multa namque in uno vel altero particulari casu rationabiliter conceduntur, quæ tamen universaliter concedi *rationabiliter* non possent, veluti si inter consanguineos in 2. vel 3. gradu ad Matrimonium, aut cum luscis, illegitimis, vel alio modo irregularibus ad SS. Ordines dispenseretur. Unde illa etiam consuetudo præ cæteris tolerari potest, si Clerici antequam testentur, saltem licentiam Episcopi requirere debeant, ex cujus prudentia præsumitur necessitatibus communibus pauperum & Ecclesiarum satis provisum iri. Ita ut non aliter

aliter

aliter concedat testandi facultatem, quam si viderit indemnitati Ecclesiæ satis consultum, eique aliqua saltem portio in tali testamento relinquatur. Videatur etiam pro hac nostra sententia Paul. Laym. *in Theol. mor. lib. 4. tr. 2. c. 3. num. 7.*

Addo tamen finaliter, antequam hæc consuetudo autoritate superiorum declaretur invalida, posse heredes Clericorum in foro interno excusari ab autoritate extrinseca magni nominis Doctorum, qui hanc consuetudinem validam pronunciant.

Postremò dum de bonis Clericorum agimus non est omittendum singulare illud privilegium Clericorum, quòd propter debita incarcerari vel excommunicari nequeant, sed si de facto non habeant, unde solvant, satis est, quod caveant & promittant de solvendo, ubi ad pinguiorem fortunam devenerint, gaudèntque beneficio *competentia*, ut usque ad *sacrum & peram* executio contra eos fieri non possit, sed competat congruæ sustentationis deductio, *tex. & Interpp. inc. Odoardus. 3. de solut.* Cui Privilegio, utpote toti Ordini Clericali concessio, ne quis in opprobrium ejus mendicare cogatur, Clericus renunciare non potest. *arg. c. si diligenti, de foro comp. Hen. Zoes. ad tit. Decret. de solut. n. 8. Adversus autem Riccius in praxi c. Odoardus. decis. 268. & seq.* quod Clericus negans debitum, & de eo per sententiam condemnatus, nec antea illud agnoscens, vel qui dolo & sub spe d. c. Odo.

DE BONIS PAROCHORUM. 598

Odoardus. debita & æs alienum contraxerit, non gaudeat prædicto privilegio, quod videtur admittendum saltem quoad illa media compulsoaria, ut Clericus in tali casu contra incarcerationem vel censuram excipere non possit, quòd verò etiam propter eam omnibus bonis exui possit, non est satis in Jure Canonico expressum, neque propter reverentiam Ordinis Clericalis facile inducendum, cum factum & delictum cuique suum, non alteri, minus Ecclesie seu Ecclesiastico honori nocere de-

beat, *L. factum. 155 ff de R. l. c. de-
lictum. eod. tit. in 6.*

MAN. PAROCH.

PP

PARS